

УДК 614.885:378.6(477.53)

Т.В. Плужнікова

ВОЛОНТЕРСЬКИЙ ЗАГІН УКРАЇНСЬКОЇ МЕДИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЧНОЇ АКАДЕМІЇ м. ПОЛТАВИ ЯК МЕДИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ДЕРЖАВИ

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава, Україна

Мета – проаналізувати роль волонтерської діяльності серед студентів-медиків як медичного потенціалу країни та визначити шляхи подальшого розвитку.

Методи: бібліосемантичний, аналітичний, спостереження.

Результати. У Полтаві функціонують: волонтерський загін «В ритмі молоді» вищого державного навчального закладу України «Українська медична стоматологічна академія»; волонтерський загін «Турбота» Полтавського базового медичного коледжу; волонтерський загін «Незвичайні люди» Полтавського міського центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, куди входять студенти Української медичної стоматологічної академії та лікарі-інтерни. Волонтери мають навички з тактичної медицини, надання первинної медико-санітарної допомоги, а також проявляють професіоналізм і вміння працювати в команді в екстремальних умовах.

Висновки. Волонтерська діяльність в Україні – це суспільне явище та важлива складова діяльності недержавних соціальних служб. Волонтерська робота, як показують приклади, є запорукою успішного процвітання країни, а волонтерська молодь серед студентів-медиків становить майбутній медичний потенціал держави як важливу складову національної безпеки України.

Ключові слова: волонтерський загін, Українська медична стоматологічна академія, м. Полтава, медичний потенціал.

Вступ

Сучасна ситуація в Україні характеризується соціально-психологічною, економічною нестабільністю, зниженням рівня життя більшості населення, зростанням злочинності і насильства. Суттєво додає напруженості ситуація, яка склалася на сході України. Сьогодні, в умовах неоголошеної війни на сході нашої країни, висококваліфікована професійна допомога лікаря є життєво необхідною та надзвичайно важливою умовою для перемоги української армії [8]. У сучасних умовах все глибше потрібне усвідомлення громадськістю та державними органами важливості оптимізації різноманітних аспектів соціального розвитку. Формування великого руху добровольців є одним із важливих шляхів до продуктивної соціальної роботи в будь-якій державі. Соціально-психологічні проблеми в Україні позначилися на психологічному самопочутті різних верств населення. Потреби населення в соціальній допомозі, психологічній підтримці і захисті зростають. Ще більш відчутно визначились категорії людей, які потребують різного виду допомоги (учасники антитерористичної операції, молоді люди без жодного заняття, безробітні, пенсіонери, інваліди) [4, 6]. Насамперед виникає необхідність у залученні добровільних помічників-волонтерів до вирішення соціальних проблем різних верств населення. Для вирішення цієї проблеми слід апробувати та поширити на соціальну сферу України досвід волонтерської діяльності передових країн світу, насамперед країн Європейського Союзу [2].

Сьогодні великого значення серед студентів набуває громадська діяльність. Особливе місце серед напрямів громадської діяльності посідає волонтерство, яке масово поширюється в Україні. Світовий досвід свідчить, що волонтерська діяльність – це активна складова побудови громадянського суспільства, добровільна діяльність молоді, спрямована на надання допомоги особам, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують сторонньої допомоги. Така діяльність сприяє самореалізації волонтера [3]. Для України, як і для всього світу, волонтерство є актуальним і важливим. В Україні слово «волонтер» знає кожен, оскільки це людина, покликана підтримувати ближнього, допомагати усім, хто за іронією долі потрапив у складне життєве становище. Волонтер – це товариш, опора та надія. Саме молодь становить надійний потенціал суспільства, який приведе до позитивних зрушень. Найбільш соціально-активною частиною молодіжного середовища є волонтери. Практика показує, що волонтери-студенти є реальним кадровим потенціалом у молодій демократичній державі [1, 7].

Особливе значення мають волонтерські організації серед студентів-медиків. Будь-які волонтерські групи діють у межах соціальних програм, які реалізуються конкретною службою і передбачені планом її роботи, завданнями, покладеними на них державою. Державна цільова соціальна програма «Молодь України» на 2016–2020 роки базується на необхідності повноцінного розвитку та самореалізації молоді, що є однією із суспільних цінностей, а соціальна підтримка молоді – одним з основних пріоритетів державної політики [5].

Мета роботи – проаналізувати роль волонтерської діяльності серед студентів-медиків як медичного потенціалу країни та визначити шляхи подальшого розвитку.

Матеріали та методи

У дослідженні використано такі **матеріали**: звіти волонтерських загонів, нормативно-правові документи; **методи**: бібліосемантичний, аналітичний, спостереження.

Результати дослідження та їх обговорення

За історичними даними, 1859 рік вважається роком виникнення волонтерського руху у світі. В Україні волонтерство з'явилося на початку 90-х років ХХ століття. У Полтаві функціонують: волонтерський загін «В ритмі молоді» вищого державного навчального закладу України «Українська медична стоматологічна академія»; волонтерський загін «Турбота» Полтавського базового медичного коледжу; волонтерський загін «Незвичайні люди» Полтавського міського центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, до якого входять студенти Української медичної стоматологічної академії та лікарі-інтерни. Волонтери-студенти залучаються до роботи в навчальний період у середньому протягом 2–3 год. на тиждень (за заздалегідь уточненим графіком).

Дієвою ланкою у структурі органів студентського самоврядування є студентський волонтерський загін «Турбота», який понад 9 років функціонує на базі медичного коледжу медичної академії м. Полтава. На базі шпиталю інвалідів Великої Вітчизняної війни студенти-волонтери разом із викладачами проводять семінари-тренінги «Пенсіонер допоможи пенсіонеру», забезпечують шефство над дітьми-сиротами Полтавської школи-інтернату імені Н. Крупської.

На сьогодні волонтерський загін «В ритмі молоді» Української медичної стоматологічної академії очолюється головою Волонтерського відділу Студентського парламенту ВДНЗУ «УМСА» «В ритмі молоді», студентом ІІ курсу медичного факультету №1 Островським Андрієм. Волонтерські загоны «В ритмі молоді» і «Турбота» проводять активну роботу щодо формування навиків здорового способу життя та профілактики негативних явищ у м. Полтава, проводять роботу із сім'ями та дітьми, що опинилися в складних обставинах, а також роботу з хворими дітьми.

Волонтерські служби при центрах соціальних служб для молоді м. Полтави є одним з об'єктів уваги державної молодіжної політики. Істотну роль у посиленні статусу добровольців при центрах соціальних служб для молоді та у формуванні позитивного ставлення громадськості до їхньої діяльності відіграє впровадження системи навчання волонтерів. З огляду на специфіку діяльності та завдання соціальних служб для молоді застосовуються досить різноманітні форми навчання добровольців. Це, зокрема: школа волонтерів (протягом року); тематичні волонтерські курси (протягом півроку); табір підготовки добровільних помічників (протягом

місяця). На виконання державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016–2020 роки з березня по травень 2016 р. студенти Української медичної стоматологічної академії у позанавчальний час проходили тренінги з теоретичної та практичної підготовки у восьми напрямках: психологічна підготовка до волонтерської діяльності; цивільний захист; надання домедичної допомоги; протипожежна безпека; поведження під час надзвичайної ситуації на воді; основи самооборони та військової підготовки; міжнародна волонтерська діяльність; досвід волонтерської діяльності благодійних та громадських організацій. Заключним етапом навчання стали змагання 8 команд-учасників проекту. Волонтери рятували потопуючого на воді, надавали домедичну та першу медичну допомогу при надзвичайних ситуаціях, укомплектовували «тривожний чемоданчик», надавали потерпілим психологічну допомогу, демонстрували вміння поведження зі зброєю, гасили пожежу. Після успішного проходження тренінгів і складання тестів студенти нашої академії успішно підтвердили свої знання та вміння й отримали сертифікати волонтерів.

За словами організаторів, метою даного проекту було сприяння підвищенню мотивації молоді до волонтерської діяльності, оволодіння основними знаннями, навичками та вміннями, необхідними для волонтерської роботи, виховання національної свідомості і людської гідності, відповідальності за власне життя та життя інших, а також розвиток соціальної активності і вищих моральних цінностей.

Події 2014 року в Україні стали для її громадян тяжким психологічним випробуванням. Кількість жителів України, які потребують психологічної реабілітації та соціальної адаптації через події останніх років, досить значна. Це і учасники бойових дій, і члени родин учасників бойових дій, і вимушені переселенці. Психологічні порушення, що неминуче розвиваються після участі особи в бойових діях, як правило, зачіпають всі рівні функціонування людини, призводять до стійких особистісних змін. Це спостерігається не тільки в учасників антитерористичної організації, які безпосередньо пережили стрес, але й у членів їхніх сімей. Студенти-волонтери Української медичної стоматологічної академії разом із волонтерами-психологами постійно проводять психологічні тренінги з українськими військовими та допомагають у проведенні реабілітації постраждалих під час військових дій.

З метою поліпшення засвоєння професійних навичок лікарями-інтернами та студентами в нашій академії організований медико-патріотичний конкурс професійної майстерності «Лікар – патріот, захисник України!». Лікарі-інтерни та учасники волонтерського загону «В ритмі молоді» змагалися в чотирьох конкурсах, де продемонстрували навички з тактичної медицини, надання первинної медико-санітарної допомоги, професіоналізм та командну роботу медиків в екстремальних умовах.

Полтавський міський центр соціальних служб для сім'ї дітей та молоді з метою популяризації, активізації та

підтримки волонтерського руху у м. Полтава проводить форуми волонтерів, на яких учасники обмінюються досвідом роботи. У м. Полтава відбулося своєрідне підбиття підсумків роботи волонтерів міста протягом нинішнього року. Понад 50 студентів медичних факультетів № 1 і № 2 та медичного коледжу академії стали учасниками Проекту «Школа волонтерів», ініційованого «Обласним молодіжним центром» Полтавської обласної ради та Головним управлінням Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Полтавській області, відбувся гала-концерт та урочисте нагородження переможців п'ятого міського конкурсу «Волонтер року», на якому студенти академії отримали почесні нагороди.

Висновки

Волонтерська діяльність в Україні – це суспільне явище та важлива складова діяльності недержавних

соціальних служб. Волонтерська робота, як показують приклади, є запорукою успішного процвітання країни, а волонтерська молодь серед студентів-медиків становить майбутній медичний потенціал держави як важливу складову національної безпеки України.

Перспективи подальших досліджень

У подальшому необхідно створювати сприятливі умови для розвитку і самореалізації української молоді, надавати підтримку у формуванні її громадянської позиції та національно-патріотичної свідомості. Отже, служби, які залучають до роботи волонтерів, повинні активно планувати систематичне навчання, наради, інструктаж, дискусії, семінари, «круглі столи», тренінги, що дає змогу урізноманітнити форми ознайомлення волонтерів зі змістом, напрямками, особливостями, видами соціальної роботи адекватно до їхнього рівня професійної підготовки до такої діяльності.

Література

1. Горелов Д. М. Волонтерський рух: світовий досвід та українські громадянські практики / Д. М. Горелов, О. А. Конієвський // Аналіт. доп. – Київ : НІСД, 2015. – 36 с.
2. Лях Т. Л. Волонтерські групи як ресурс соціально-педагогічної діяльності державних і громадських організацій / Т. Л. Лях. – Київ : Центр навчальної літератури, 2009. – С. 130–139.
3. Режим доступу : <http://health.unian.ua/country/1045539-psiologichnojiireabilitatsiji-cherez-viynu-v-krajini-potrebutatimut-6-mlnosib.html>.
4. Режим доступу : <http://www.5.ua/suspilstvo/Ekspert-Ukraini-potribni-kilkatysiach-psykholohiv-dlia-roboty-iz-biitsiamy-ATO-93062.html>.
5. Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1018-2015-p>.
6. Соціально-педагогічна та психологічна допомога сім'ям з дітьми в період військового конфлікту : навчально-методичний посібник. – Київ : Агентство «Україна», 2015. – 176 с.
7. Технологізація волонтерської роботи в сучасних умовах / За ред. А. Й. Капської. – Київ : Либідь, 2010. – 140 с.
8. Шафранський В. В. Психічне здоров'я населення України: стан, проблеми та шляхи вирішення / В. В. Шафранський, С. В. Дудник // Україна. Здоров'я нації. – 2016. – № 3 (39). – С. 12–19.

Дата надходження рукопису до редакції: 21.11.2016 р.

Волонтерский отряд Украинской медицинской стоматологической академии г. Полтавы как медицинский потенциал государства*Т.В. Плужникова*

ВГУЗУ «Украинская медицинская стоматологическая академия», г. Полтава, Украина

Цель – проанализировать роль волонтерской деятельности среди студентов-медиков как медицинского потенциала страны и определить пути дальнейшего развития.

Методы: библиосемантический, аналитический, наблюдения.

Результаты. В Полтаве функционируют: волонтерский отряд «В ритме молодежи» высшего государственного учебного заведения Украины «Украинская медицинская стоматологическая академия»; волонтерский отряд «Забота» Полтавского базового медицинского колледжа; волонтерский отряд «Необычные люди» Полтавского городского центра социальных служб для семьи, детей и молодежи, куда входят студенты Украинской медицинской стоматологической академии и врачи-интерны. Волонтеры имеют навыки по тактической медицине, оказанию первичной медико-санитарной помощи, а также проявляют профессионализм и умение работать в команде в экстремальных условиях.

Выводы. Волонтерская деятельность в Украине – это общественное явление и важная составляющая деятельности негосударственных социальных служб. Волонтерская работа, как показывают примеры, является залогом успешного процветания страны, а волонтерская молодежь среди студентов-медиков составляют будущий медицинский потенциал государства как важную часть национальной безопасности Украины.

Ключевые слова: волонтерский отряд, Украинская медицинская стоматологическая академия, г. Полтава, медицинский потенциал.

Volunteer squad Ukrainian Medical Dental Academy in Poltava as the medical potential of the state*T.V. Pluzhnikova*HSEEU “Ukrainian Medical Dental Academy”,
Poltava, Ukraine

Purpose – to analyze the role of voluntary work among medical students as medical potential of the country and to identify ways of further development.

Methods: bibliosemantic, analytical, monitoring.

Results. In Poltava is: voluntary group "In the rhythm of youth" higher state educational institution of Ukraine "Ukrainian Medical Dental Academy", volunteer group "Care" Poltava Basic Medical College, voluntary group "Special People" Poltava City centre of social services for families, children and youth, which includes students of Ukrainian Academy of medical dental doctors and interns. Volunteers have skills in tactical medicine for primary health care, professionalism and teamwork among health professionals in extreme conditions.

Conclusions. Volunteering in Ukraine is a social phenomenon and an important part of the activities of non-governmental social services. Volunteer work, as shown by the examples, is the key to a successful prosperity of our country, a volunteer youth among medical students is a potential future health of our country, as an important component of national security of Ukraine.

Key words: volunteer squad, Ukrainian Medical Dental Academy, Poltava, the medical potential.

Відомості про автора

Плужнікова Тетяна Владиславівна – к.мед.н., викладач кафедри соціальної медицини, організації та економіки охорони здоров'я з біостатистикою та медичним правознавством ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія»; вул. Шевченка, 23, м. Полтава, 36011, Україна.